

penyalós, fóra ben raonable veure-hi l'arabització d'un moss. PINNA RASA 'penya llisa', com els nombrosos *Beni-* explicats en el vol. I, 257.9; però no ho és menys una explicació aràbiga *beni ra's*, format amb l'ar. *ra's* 'cap' o 'promontori' personalitzador de *Ben-* i *Beni-*.⁵ Probablement una cosa damunt de l'altra. El mot aràbic és l'origen de la *Punta del Ras*, a la costa de Felanitx (XLI, 120.5), i fins de *El Ras*, pda. de Llorito (XLI, 127.24), en els quals *al-* aràbic haurà estat confós amb l'article català *El*.

ζ) *Ràtils*, extens paratge valencià entre Onda i Vila-real, que jo vaig anotar com pda. *ràtils*, a Vila-real (XXIX, 142.9). Cavanilles descriu les «huertecitas --- de *Ràtils* y Miralcamp» prop del terme d'Onda (I, 102), i és nom d'un barranc prop de Borriana (*AlcM*). Diu un noticiari valencià (que arriba fins a 1419 o 29): «en l'any 1412 fo lo desbarat de València en lo *Co-dollar*; en aquell any mateix fo lo de *Ràtils*, en què foren desvaratats los Castellans e moriren-hi bé 500»²⁰ (p. p. Gab. Llabrés, *BSAL* v, 16n.). Probablement de l'ar. *râtil*, part. actiu del verb *rîl* 'sospesar, ser penjat', d'on ve *raîl* 'balança' («libra», *RMa*), i també nom d'un impost que es pagava (d'on provenen el cast. *arrelde* i el port. *arrâtel*: Dozy, *Gloss.*, 201);²⁵ com a nom d'uns terrenys sotmesos a l'impost, o que prenien nom del preu que hom pagà en adquirir-los. Poc més al Nord trobo la pda. de *Ratis*, que també en deu ser reducció fonètica (cf., però, *Rates*, art. infra).

η) *Ratxull*, pda. de Pedreguer (XXXIII, 97.24). Més aviat que d'un romànic *RETIOLOM (dim. de RETE 'xarxa'), però en mossàrab -TI- dona més aviat ç que ċ. Com arabisme la ċ es pot explicar per la geminada ġġ del NP *Raġġûl* algerià (*GAlg.*, 327), variant intensiva de l'ar. *raġûl* «bon marcheur», del qual es registra un plural en ġġ, com *râġġâla* als diccs. àrabs. És natural que la força de la geminació ġġ fos imitada per la de la sorda ċ (tal com *bb* > *p*).

θ) *Raudela* (oït *raydêla*), Solà de ~, en el vessant soleï de la reclosa i morisca vall de Capçanes, extrem SE. del Priorat, al SE., part deçà de Puig-de-garses, en l'afl. que hi desemboca a l'O., cap a la Ganyera (XIII, 16.15).

Certament és un arabisme, i degut en alguna forma al nom ben comú *rayd*, o el seu singulariatiu *rayda* 'jardí' i 'erol de flors' (Dozy, *Suppl.* I, 570), que en la forma *rayda* prengué també el sentit de 'tomba luxosa', 'mausoleu' (*PAlc.*, 395.26); si bé en vulgar fou en part reemplaçat, com a singular, per *riyâd* (*PAlc.*, 279.37) el seu plural en àrab clàssic, i en autors com Aben al-Khatib (Dozy), d'on el cast. *arriate*. Sens dubte es tracta d'un cas del «superlatiu islàmic»: *rayd*³⁵ *êl-Lab* (o àdhuc *rauda êl-Lab*, car l'ar. vg. tardà ometia el *ta marbuta* dels compostos de femenins); essent una vall tan silvestre, no és prou convincent que hi pogués haver un jardí, potser sí uns erols, en pl. (Illa-vors cal *rayda*); però com que l'alta vall de Capçanes⁴⁰

fou un dels darrers reductes del regne sarraf de Siurana (després, encara, de la presa de Lleida i Tortosa), potser hi hagué un petit cementiri morisc, o un miravet de moros resistents.

Ra, *Tossal del ~*, V. Carratalà *Rabaldí*, V. Raval *Rabarte*, V. Rep

10 RABASSA

Rabassa, que com a apehàtiu, sobretot en el seu sentit bosquerol i forestal (*DECat* VII, 10 ss.) ja s'hi prestava, ha donat força NLL menors, dels quals bastarà donar com exemples: *La Rabassa*, llogaret de Segarra, agre. a Freixenet; segons doc. de 1033, el front amb els moros, seguint el riu Sió «vadit ad *ġungent de Ipsa Rabaza*» (PPujol, *Est. Rom.* I.E.C. II, 94 ss.); 1359: «St. Guim prop *La Rabassa*» (*CoDoACA* XII, 50).

La Rabassa és una vall afluent esquerre del riu de Tor, a Plaia, que baixa del límit amb Andorra. Pleta de les *Rabasses*, a la Vall de Boí, al peu de l'Estany de Sarradé (1953).

La Rabassa o *Reb-*, pda. del te. Cast. Pna. (11a17). «Loco vocato *Rabases*» a. 1381, te. Fogars de Tordera (*Cart.* Roca-rossa, § 3.10), no deu ser *Rabasca* com vaig creure llegir en el ms.

I molt copiosament a tot el Lluenguadoc (*DECat*,³⁰ 11b52-12a44).

Amb derivats: *La Rabassada*, en uns suburbis de Tarragona, i també vora Bna., gran extensió de bosc en el vessant obac de Collserola, ja mirant cap a Sant Cugat: 1 en pot ser derivat directe, o indirecte, si estigués mal segmentat per l'*arrabassada* d'*arrabassar*; 2 oblidant de moment la conclusió a què arribava temps ha que és un derivat col·lectiu de *rabassa* (cf. l'acc. 'camp de brucs grossos' emp. *AlcM*).

La millor comprovació ens la dona *El Rabassalet*,⁴⁰ pda. de bosc veïna de la *Rabassada* barcelonina, amb la Font del *râbâsâlet*, de bon renom (on recordo que jo mateix anava a jugar el 1908, quan els meus estiuiejaven a *La Rabassada*); la Prof. Castells amiga, vivia allí damunt els anys 1937-8; en ve a ser un dim. toponímic «de *La Rab.*», format a base del sufix col·le. sinònim *-al*³; cf. Benasc *raigal* 'rabassa' (Ferraz, 91); i *Le Rabassà*, dos llocs menors, dept. Aude. Mentre que el sinònim major és amb el col·lectiu *-ada* que reemplaça *-eda* a molts parlars occidentals (*E.T.C.* II, 13.74). Altres formacions *Brugada* etc., en lloc de *Rabassada*, -es que *AlcM* troba com cognom en 15 pobles gironesos etc.; *Rabasset*, sengles pdes. munt. te. Gósol (XXVIII, 85.4) i d'Arboçols (XXVII, 36.26).

¹ També col·let de la *Rabassada*, te. L'Albera (XXIV); *Les R-* o *Arrabassader*, te. Viladamat (XXII, 150.25). — ² Com plantejava jo mateix, en *DECat* VII, 14a49; el municipi, d'acord amb això, ha canviat en *L'Arr-* en la retolació vial, la grafia antiga *La R-*; si hi vaig donar peu, em dol, perquè era precipitat. ³ Dim. de *Rabassal*: Molí del ~, prop de Tavernes